

VIJFDE ZONDAG VAN PASEN C

Johannes 13:31-35

Bennekom 2013

Het evangelie van deze morgen, dat u zo juist hebt horen voorlezen, wordt door Johannes niet op een of andere willekeurige plaats of tijd in zijn evangelie opgenomen. Het gesprek vindt plaats tijdens het laatste avondmaal, en wel heel precies tussen het weggaan van Judas om Jezus over te leveren en vlak vóór de voorspelling dat Petrus Jezus driemaal zal verloochenen! Op dat dramatische ogenblik spreekt Jezus over 'elkaar liefhebben'.

We keren deze morgen dus terug in de tijd en we gaan weer naar die bovenzaal. We zijn terug op de avond vóór zijn lijden. Waarom doen we dat eigenlijk, die terugkeer? Op Pasen hebben we toch al gevierd dat Jezus is opgestaan? Dat hem eeuwig leven is toegefallen, zittend aan de rechterhand van de Vader? Waarom dat droevige moment terughalen, nu we ons mogen verheugen in het goede nieuws van zijn opstanding?

We doen hier en nu m.i. niets anders dan wat we praktisch alle mensen zien doen, die afscheid hebben moeten nemen van een geliefd iemand. Na het overlijden van een kind, van een lieve partner, of van een goede en lieve vriendin of vriend, die door die donkere, onbegrijpelijke tunnel van de dood zijn heengegaan, keert ieder – bijna onwillekeurig – terug naar momenten van voor die fatale gebeurtenis. Op zo'n moment - en lang daarna – herinneren wij, mensen, ons de laatste ontmoeting, het afscheidswoord, de laatste dagen... en met woorden en verhalen leggen we dat alles vast in ons geheugen en verankeren het in ons hart.

Wat hopen wij daarmee te bereiken? Waar zijn we uiteindelijk zo hartstochtelijk naar op zoek? Ik meen die vraag zo te mogen verstaan: is er voor mij nog leven mogelijk na de dood... na de dood van hem of haar rond wiens leven mijn bestaan tot aan zijn/haar overlijden zich afspeelde? Want hoezeer we ook oprecht Pasen hebben gevierd, hoezeer we misschien ook met hart en ziel geloven in een eeuwig leven, na de dood van een geliefd mensenkind, toch blijft in ons vraag knagen: is er nog wel leven (hier op aarde) voor mij, nu ik zo getroffen ben door dit sterven...? Is er nog wel leven, na die dood?

Tussen haakjes, irriteert de reclamezin u ook zo, die bijna dagelijks op de radio te horen is: gelooft u ook in het leven vóór de dood? Wat een kunst als alles verloopt zoals je hart het begeert, zolang je samen gelukkig bent! Maar wat als het onvoorstelbare een feit is? Voor hoe velen in Syrië is dat niet letterlijk de doodgewone realiteit van alledag? en voor de slachtoffers van de aardbeving in China, voor de overlevenden van de ramp deze week in Bangladesh? En we hoeven niet eens zo ver weg te gaan: in uw eigen omgeving, misschien in uw eigen huis wordt geworsteld om het waarachtige en gelukkige leven weer terug te vinden. Soms iedere dag weer opnieuw.

Ook na de dood van Jezus hebben alle mensen, die gegrepen waren door de liefdevolle persoonlijkheid van de Heer, intens geworsteld met de vraag: is er nog wel leven voor ons, en voor onze groep, ná zijn dood? De bijbel legt van die strijd getuigenis af o.a. in de verhalen, opgetekend in het Boek van de Handelingen der Apostelen en in de evangeliën.

Verskillende fasen komen daarbij aan de orde. Men zocht allereerst naar het een plaats geven van die verschrikkelijk gebeurtenis: hoe kunnen we ons verzoenen – niet alleen intellectueel, maar met ons hele hart – met die onrechtvaardige veroordeling, met die smartelijke en smadelijke dood? Jaren heeft het de Kerk gekost om een tipje van die sluier op te lichten. En zelfs nu nog is het de vraag of dat rouwproces in de gemeenschap rond Jezus al geheel en al voltooid is...

Wat mij uit het bestuderen van dit proces aan de hand van het evangelie duidelijk aan het worden is: het hervinden van het leven gaat niet en nooit buiten de gestorven geliefde om. Ook zijn/haar sterven moet een plaats krijgen in mijn bestaan. Hij of zij moet een rustplaats vinden bij mij in mijn hart, in mijn herinnering. We zoeken die plek door te gedenken. En foto op het dressoir, een bloemetje en een lichtje, een herinnering, een gebed, het koesteren van lieve woorden.

Ook de kerk grijpt in deze zeven zondagen voortdurend terug op de woorden en de gebaren van Jezus tijdens zijn aardse leven, met een sterke nadruk zelfs op wat tijdens dat allerlaatste avondmaal gedaan is en gezegd. Zij doet dat om voor ons het leven te hervinden en om de gelukkige en zinvolle levensweg open te leggen, die daar bij hoort.

Met deze woorden en deze gedachte kom ik uit bij het evangelie van deze zondag. Een nieuw gebod geef ik jullie: hebt elkander lief. Als je leven zoekt, waarachtig leven, gelukkig leven, dan is dit mijn goede raad. Jezus voegt daar nog aan toe: zoals ik jullie heb liefgehad. Hij, die door de dood is heengegaan, is met heel zijn persoonlijkheid, met zijn duurzame leven, zelf als *de Levende* aanwezig in die woorden.

Hij die van ons is heengegaan, is ons nabij in dat woord 'liefde'. Wil je werkelijk *leven* vinden, inspiratie ervaren in deze moeilijke tijd van crisis, bemoediging putten nu ook de kerk zware tijden doormaakt en zich nauwelijks schijnt te bekommeren om individuele gelovigen, dan heeft de Jezus voor ons - over zijn dood heen - maar één advies: zoek je leven dat duurzaam is, dat het waard is om geleefd te worden, dan is mijn raad: zoek het in de liefde voor elkaar. Zoals ik jullie heb liefgehad, zo moeten ook jullie elkaar beminnen.

Wat is er nieuw aan dit liefdesgebod? Het was toch al van kracht in het Oude Verbond: gij zult u naasten liefhebben als uzelf (Leviticus 19:18)? Misschien mag je dat zo zien: die laatste toevoeging (als jezelf) krijgt door Jezus een nieuwe verwoording, een iets andere invulling: zoals Ik - Jezus van Nazaret - jullie heb liefgehad. Zoals mijn liefde tot op de dag van vandaag voortdurend nieuw leven baart, zo zal ook jullie liefde voor elkaar leven voortbrengen.

Als Johannes dit schrijft, denkt hij niet zozeer aan je vijanden lief hebben. Die gedachte vinden we sterker in de andere evangeliën. Johannes denk meer aan de intimiteit in de kring rond Jezus. Die verbondenheid met de Heer en die onderlinge verbondenheid is voor hem, de evangelist, het allereerste wezenskenmerk van de kerkgemeenschap. Misschien zelfs nog vóór er sprake is van Eucharistie. Wij, die hier op deze plek samen wonen, wij die hier samen komen om waarachtig leven te vinden, wij zijn in liefde één. Met hart en ziel. Die liefde is een kostbare energie, die het rouwproces om zijn heengaan geleidelijk aan vermag om te zetten in hernieuwd aards leven. Of in bijbelse woorden: het koninkrijk Gods.

Op de vraag: is er leven op aarde mogelijk na de dood...? antwoorden we met de woorden van Jezus: Ja, als we tenminste in trouwe liefde en met warme genegenheid de onderlinge eenheid – met Gods hulp – koesteren en bewaren. Want liefde is het enige licht dat in de duisterste tijden nog verlichting kan brengen.